

Convenant tussen staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten inzake de verdere ontwikkeling van een makelaarsfunctie ten behoeve van maatschappelijke stage, en de stimulering van vrijwilligerswerk.

Partijen:

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), mw. dr. J. Bussemaker, handelende als bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden,

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), mw. J.M. van Bijsterveldt-Vliegthart, handelende mede namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, handelende als bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden,

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten, in deze vertegenwoordigd door dhr. W.Kuiper, hierna te noemen: VNG.

Overwegende:

- dat partijen willen dat het aantal vrijwilligers toeneemt en dat er goede en voldoende begeleiding beschikbaar is voor vrijwilligersorganisaties ("Samen werken, samen leven." Beleidsprogramma Kabinet Balkenende IV 2007-2011, juni 2007).

- dat partijen willen dat alle leerlingen die vanaf schooljaar 2007-2008 instromen in het voortgezet onderwijs op een bepaald moment in hun opleiding een maatschappelijke stage volgen ("Samen werken, samen leven." Beleidsprogramma Kabinet Balkenende IV 2007-2011, juni 2007),

- dat in het Beleidsprogramma van het kabinet ("Samen werken, samen leven") is vastgelegd dat via de zgn. participatie-enveloppe middelen beschikbaar zijn gesteld voor vrijwillige inzet en maatschappelijke stage;

- dat de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport overeenstemming bereikt hebben over de inzet van deze middelen. Het totaal beschikbare bedrag loopt op tot € 30 miljoen vanaf 2011 en wel volgens de volgende reeks: € 5 miljoen in 2008, € 15 miljoen in 2009, € 20 miljoen in 2010 en vanaf 2011 € 30 miljoen. Vanaf 2009 is de oploop van deze middelen op de aanvullende post bij het ministerie van Financiën gereserveerd. De bedragen vanaf 2009 zijn indicatief; er geldt een begrotingsvoorbehoud. Gedurende de periode 2008-2011 zal van de beschikbare middelen een bedrag van in totaal € 800.000 voor landelijke ondersteuning worden ingezet via VWS en OCW. Besluitvorming hierover vindt jaarlijks bij voorjaarsnota plaats.

- dat bij de invoering van de maatschappelijke stage ruimte voor eigen initiatief voorop staat. Het Rijk stelt heldere kaders en biedt ruimte voor de uitvoering. Er wordt ruim baan gegeven voor eigen verantwoordelijkheid en initiatief van leerlingen, scholen en stagebieders.

- dat het voor de hand ligt om, nu het kabinet wil dat alle leerlingen in het VO de MaS zullen gaan volgen, de gemeenten te vragen hun inspanningen te intensiveren om deze doelstellingen naderbij te brengen; het kabinet stelt daarvoor de genoemde gelden beschikbaar.

- dat de gemeenten deze middelen de komende jaren zullen ontvangen om een effectieve lokale of regionale bemiddelingsinfrastructuur voor vrijwilligerswerk, mede gericht op de ontwikkeling van de maatschappelijke stage, tot stand te brengen. Hierbij zal worden aangesloten bij reeds bestaande lokale initiatieven.

- dat gemeenten een rol hebben bij de ontwikkeling van een effectieve lokale of regionale bemiddelingsinfrastructuur voor vrijwilligerswerk, maar dat gemeenten geen rol hebben bij de begeleiding van leerlingen. Van de scholen wordt verwacht dat zij de begeleiding goed regelen met de stagebieders en leerlingen.

- dat dit convenant tot doel heeft afspraken te maken over de inzet van gelden voor de makelaarsfunctie uit de Participatie-enveloppe.

Komen overeen als volgt:

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit convenant wordt verstaan onder:

- a. VWS: het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport;
- b. OCW: het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
- c. VNG: de Vereniging van Nederlandse Gemeenten;
- d. Pilot-gemeenten: pilot-gemeenten zoals bedoeld in plan van aanpak maatschappelijke stage;
- e. Vrijwilligersorganisatie: een met naam en adres genoemd, formeel of informeel georganiseerd verband van mensen dat met enige regelmaat activiteiten organiseert in het algemeen belang, zonder winstoogmerk, waarbij de uitvoering van het primaire proces door vrijwilligers wordt gedaan en er geen verband bestaat tussen de verrichte werkzaamheden en de verdiensten van de vrijwilliger;
- f. Vrijwilligerssteunpunt of –centrale: een steunpunt of centrale stimuleert de toegankelijkheid van het vrijwilligerswerk voor iedere burger en ondersteunt maatschappelijke organisaties bij het vinden van vrijwilligers;
- g. Regionale samenwerking: samenwerking tussen twee of meer gemeenten;
- h. VO-scholen: de scholen voor voortgezet onderwijs;
- i. MaS: Maatschappelijke Stage, zoals omschreven in het plan van aanpak Maatschappelijke Stage “Samen leven kun je leren”;
- j. Directeur:
OCW: directeur directie voortgezet onderwijs (VO)
VWS: directeur directie maatschappelijke ondersteuning (DMO)
VNG: lid directieraad
- k. Contactpersonen:
OCW: afdelingshoofd directie VO, afdeling School&Omgeving
VWS: afdelingshoofd directie DMO, afdeling Sociale Samenhang en Opvang
VNG: afdelingshoofd Onderwijs, Zorg en Welzijn

Artikel 2. Afspraken tussen partijen

1. Gemeenten met VO-scholen ontvangen de komende jaren geld om bij te dragen aan het ontstaan van een effectieve bemiddelings- en ondersteuningsinfrastructuur op lokaal of regionaal niveau voor maatschappelijke stage en vrijwilligerswerk. Daarnaast ontvangen alle gemeenten middelen om de lokale of regionale ondersteuningstructuur voor vrijwilligerswerk - gericht op het behoud en de werving van vrijwilligers - te versterken. Dit omdat ook in gemeenten zonder VO-scholen vrijwilligersorganisaties bestaan waarvoor werving en behoud van maatschappelijke stagiairs en vrijwilligers van belang is.
2. De realisatie van een effectieve bemiddelingsinfrastructuur op lokaal of regionaal niveau ontstaat door zoveel mogelijk aansluiting te zoeken bij partijen die lokaal of regionaal al actief zijn in het vrijwilligerswerk of de maatschappelijke stage.
3. De gemeenten werken hierbij in goed overleg samen met scholen, bemiddelaars en stagegebiedende partijen. Onder de stagegebiedende partijen worden met name vrijwilligersorganisaties begrepen.
4. Voor wat betreft de maatschappelijke stage is bemiddeling in alle gevallen bedoeld als een aanvulling op het eigen initiatief van de leerling en scholen.
5. In de toelichting bij dit convenant is beschreven hoe partijen de makelaarsfunctie zien.

Artikel 3. Resultaten en evaluatie

Het kabinet vindt de maatschappelijke stage een succes als alle leerlingen die vanaf schooljaar 2007/2008 in het voortgezet onderwijs instromen tijdens hun opleiding een goede maatschappelijke stage afronden. Daarnaast wil het kabinet dat het aantal vrijwilligers toeneemt en dat er goede en voldoende begeleiding beschikbaar is voor vrijwilligersorganisaties ("Samen werken, samen leven", beleidsprogramma Kabinet Balkenende IV 2007-2011, juni 2007).

Om te bepalen of de doelen van dit convenant - in het bijzonder zoals beschreven in artikel 2 - worden bereikt, zal halverwege 2009 een tussentijdse evaluatie worden uitgevoerd door VWS en OCW. Daarbij wordt gekeken naar de ontwikkeling van het aantal stageplekken, het aantal leerlingen dat een stage volgt, de manier waarop deze leerlingen aan de stage zijn gekomen, het aantal stages bij vrijwilligersorganisaties en (de toename van) het aantal mensen dat via de gemeentelijke infrastructuur vrijwilligerswerk vindt.

Op grond van deze evaluatie kunnen nadere afspraken worden gemaakt over de (wijze van) toevoegen van de tranches 2010 en 2011. Bij genoemde evaluatie zullen de ervaringen van de vrijwilligersorganisaties expliciet worden meegenomen. Hierbij zullen ook de resultaten worden betrokken van de pilots die in het kader van het plan van aanpak maatschappelijke stage in een aantal regio's worden uitgevoerd. In 2011 zal wederom een evaluatie plaatsvinden.

Bovendien zullen de staatssecretarissen van VWS en OCW succes- en faalfactoren laten onderzoeken; dat wil zeggen good practices en knelpunten waar leerlingen, scholen, vrijwilligersorganisaties en overige betrokken partijen tegenaan lopen.

Artikel 4. Financiële afspraken

1. Van de beschikbare middelen (zie pagina 1 onder de overwegingen, oplopend van € 5 miljoen in 2008 tot € 30 miljoen vanaf 2011, een en ander onder begrotingsvoorbehoud) gaat jaarlijks de helft naar de gemeenten met VO-scholen (225), waarbij het aantal VO-leerlingen per gemeente als verdeelsleutel wordt gehanteerd. De andere helft wordt verdeeld over alle 443 gemeenten, waarbij het aantal inwoners per gemeente als verdeelsleutel wordt gehanteerd. Deze sleutel brengt tot uitdrukking dat alle gemeenten een taak hebben bij het vrijwilligerswerk (waaronder de MaS), maar dat een VO-school binnen de gemeentegrenzen extra uitgaven met zich meebrengt¹. De middelen zullen via het gemeentefonds aan de gemeenten worden uitgekeerd.
2. Van de beschikbare middelen als bedoeld in het eerste lid wordt een deel door OCW en VWS ingezet voor landelijke ondersteuning. Het gaat hierbij om een bedrag van € 800.000,-- over de gehele periode 2008 – 2011. Dit bedrag is bestemd voor landelijke ondersteuning in de vorm van een landelijke helpdesk, adviseurs die makelaars op lokaal dan wel regionaal niveau kunnen bijstaan, het organiseren van bijeenkomsten m.b.t. kennisuitwisseling en monitoring en evaluatie.

Artikel 5. Bevordering van naleving

Partijen treden in overleg binnen een maand nadat een partij de wens daartoe aan de andere partij (of partijen) schriftelijk met redenen omkleed heeft meegedeeld.

Artikel 6. Geschilbeslechting

Geschillen over de uitvoering van dit convenant komen in eerste instantie aan de orde in het overleg tussen de contactpersonen. Indien dit overleg niet tot overeenstemming leidt, komt het geschil aan de orde in een overleg van partijen op directeursniveau. Indien het niet mogelijk is gebleken het geschil in een dergelijk directeurenoverleg op te lossen, wordt het geschil beslecht door een overleg van partijen, eventueel met bijstand van deskundigen, voorgezeten door een door partijen gezamenlijk te benoemen voorzitter.

Artikel 7. Looptijd

1. Dit convenant treedt in werking de derde dag na ondertekening en eindigt op 31 december 2011.
2. Elke partij mag dit convenant met inachtneming van een opzegtermijn van zes maanden tussentijds schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat het billijkheidshalve behoort te worden beëindigd. Wanneer een partij opzegt, beraden de overige partijen zich over de gevolgen daarvan voor het convenant.

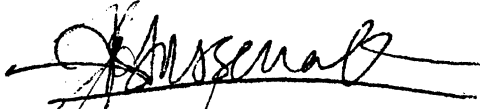
Artikel 8. Publicatie in Staatscourant

Binnen vier weken na ondertekening publiceren de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport het convenant in de Staatscourant.

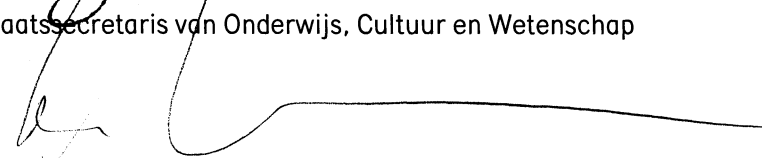
¹ Zie voor de exacte opbouw en de verdeling van de middelen per jaar de bijlagen 1 en 2

**Aldus overeengekomen en in drievoud ondertekend,
December 2007 te Den Haag**

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport



De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap



^{directeur}
De voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten



Bijlagen bij het convenant:

1. Financieel overzicht van de opbouw en de verdeling van de € 15 miljoen aan de gemeenten met VO-scholen op basis van het aantal leerlingen per gemeente t/m 2011
2. Financieel overzicht van de opbouw en de verdeling van de € 15 miljoen aan alle gemeenten op basis van het aantal inwoners per gemeente t/m 2011.

TOELICHTING

bij convenant tussen de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten inzake de verdere ontwikkeling van een makelaarsfunctie ten behoeve van maatschappelijke stage, en de stimulering van vrijwilligerswerk.

Het is essentieel dat de gemeenten een makelaarsfunctie gaan opzetten die tegemoet komt aan de volgende drie uitgangspunten:

- **versterking van het vrijwilligerswerk in den brede en passend aanbod aan de maatschappelijke stagiair/leerling die niet gemakkelijk zelf een match weet te realiseren;**
- **raad en daad voor vrijwilligersorganisaties (vooral de kleinere) bij het effectief plaatsen van stagiairs en vrijwilligers in het algemeen;**
- **bevorderen dat de maatschappelijke stagiair van nu, de vrijwilliger van de toekomst wordt.**

Vanuit de participatie-enveloppe (pijler IV) is vanaf 2011 een bedrag van in totaal € 30 miljoen beschikbaar gesteld voor vrijwilligerswerk en maatschappelijke stage. VWS en OCW hebben gezamenlijk een plan opgesteld voor de besteding van deze middelen. Met dit plan kunnen twee belangrijke kabinetsdoelstellingen gerealiseerd worden die zijn verwoord in het beleidsprogramma van het kabinet Balkenende-IV, "Samen werken, samen leven". Hierin is opgenomen dat:

- het kabinet wil dat het aantal vrijwilligers toeneemt en dat er goede en voldoende begeleiding beschikbaar is voor vrijwilligersorganisaties;
- het kabinet wil dat alle leerlingen die vanaf het schooljaar 2007-2008 instromen in het VO op een bepaald moment in hun opleiding een maatschappelijke stage volgen.

De gemeenten gaan hiervoor menskracht regelen bij gemeenten of via gemeenten bij andere organisaties (fte's) die in nauw overleg met de school en betrokken vrijwilligersorganisaties de bemiddeling van stageplaatsen en de ondersteuning van de vrijwilligersorganisaties hierbij verzorgen. Niet door zelf een nieuwe (infra)structuur te bouwen, maar door aan te sluiten bij partijen die lokaal of regionaal al actief zijn in het vrijwilligerswerk of de maatschappelijke stage. Denk hierbij aan stagecoördinatoren op scholen of vrijwilligerscentrales.

Het rijk heeft over deze uitgangspunten overeenstemming bereikt met de VNG. De uitgangspunten en de hoofdlijnen van de invulling van de taak door de gemeenten zijn vastgelegd in dit convenant. De te creëren makelaarsfunctie voor maatschappelijke stage is complementair aan de rol van de scholen. Bij de bemiddeling staat het initiatief van de leerling centraal. Die moet aan de slag om in eigen dorp, stad of buurt een stageplek te vinden. De leerling krijgt daarbij alle ruimte om zelf een stage te verzinnen, contacten te leggen en afspraken te maken met bijvoorbeeld de voetbalvereniging, de kerk, eigen basisschool of buurtvereniging.

De school staat klaar voor leerlingen die een extra steuntje in de rug nodig hebben. Ook communicatief minder sterke leerlingen moeten de kans krijgen een leuke en leerzame stage te lopen op een populaire stageplek; de school (mentor, klassenleraar, coördinator) kan daarbij helpen.

De door de gemeente te realiseren bemiddelingsfunctie voor maatschappelijke stage is het sluitstuk van de matching.

Deze bemiddelingsfunctie wordt ook breder ingezet voor het ondersteunen van vrijwilligersorganisaties bij het werven en behouden van vrijwilligers. Dit sluit aan bij de ambities van het Kabinet en de opdracht van gemeenten in het kader van prestatieveld vier van de Wmo.

Bij de school ligt de verantwoordelijkheid voor de maatschappelijke stage, het stagecontract², het opstellen van het stageplan³ en de begeleiding op zowel school als stageplaats. Ook verzekeringen en reis- en overige kosten zijn het terrein van de school. Van de gemeenten wordt verwacht de verantwoordelijkheid op zich te nemen voor een totaal overzicht van aanbod van stageplaatsen en voor een actieve bemiddeling (aanbod en vraag bijeen brengen) op zowel het terrein van de maatschappelijke stage als vrijwilligerswerk in het algemeen. De actieve bemiddeling kan door een combinatie van bijvoorbeeld virtuele bemiddeling, schriftelijk, schoolbezoek, netwerken, werving en informatie & advies.

Waarom is gekozen voor uitvoering van de makelaarsfunctie via gemeenten?

Door de gezamenlijke aanpak van OCW en VWS wordt synergie bereikt. De middelen worden ingezet voor een effectieve lokale of regionale bemiddelingsinfrastructuur voor stageplaatsen bij vrijwilligersorganisaties en voor ondersteuning van vrijwilligersorganisaties bij het werven en behouden van stagiairs en vrijwilligers in het algemeen.

De huidige maatschappelijke stages vinden plaats op vrijwillige basis. De meeste leerlingen vinden daarbij op eigen kracht of met hulp van hun reguliere school voor VO een plaats. Een groot aantal scholen heeft in samenwerking met voornamelijk vrijwilligersorganisaties activiteiten ondernomen op het gebied van maatschappelijke stage, maar daarbij was sprake van een grote diversiteit voor wat betreft aard en invulling van de stage. De komende jaren zal er, gezien de kabinetsambitie dat alle VO-leerlingen op een zeker moment een maatschappelijke stage vervullen, een grote toename zijn van het aantal leerlingen dat jaarlijks een stageplaats zoekt. Bovendien zal de stageplaats een herkenbaar maatschappelijk karakter (de maatschappij centraal) moeten hebben en zich moeten onderscheiden van de beroepsstage (het beroepsperspectief centraal). In totaal zal het jaarlijks gaan om ongeveer 195.000 leerlingen. Ook de duur van de stage zal toenemen tot circa twee weken (het merendeel van de huidige stages duurt één of hoogstens enkele dagdelen). Deze ambitie wordt gekoppeld aan de verhoging van het aantal vrijwilligers.

Deze ambities kunnen alleen worden gerealiseerd bij voortzetting van de inspanningen van de scholen en de vrijwilligersorganisaties, maar daarnaast zal er behoefte zijn aan een vangnet. Voor de organisatie hiervan is de gemeente de aangewezen partij. De gemeente heeft een netwerk met zowel de VO-scholen als met de organisaties (vrijwilligersorganisaties, sportclubs, zorginstellingen, etc.) waar de maatschappelijke stages vervuld zouden kunnen worden. Daarbij financieren vele gemeenten (zelf of via een regionale samenwerking) al een infrastructuur voor vrijwilligers (zoals vrijwilligerscentrales) waarbij kan worden aangesloten. De gemeente is de spin in het web van maatschappelijke ondersteuning en heeft kennis van, regie over en financiële relaties met het desbetreffende veld. Gemeenten zijn gemotiveerd om deze nieuwe taak op te pakken, omdat dit goede kansen biedt om meer sociale samenhang te bewerkstelligen en om een duidelijke relatie te leggen tussen prestatieveld vier van de Wmo (vrijwilligerswerk en mantelzorg) en andere prestatievelden, zoals leefbaarheid.

In het kader van het plan van aanpak maatschappelijke stage worden in een aantal gemeenten pilots uitgevoerd. Deze pilots zijn mede gericht op samenwerking en zullen belangrijke informatie opleveren voor de effectmeting.

² Hierin staat hoe de begeleiding op de stageplek geregeld is en welke afspraken er zijn gemaakt rond de veiligheid van de leerling.

³ Hierin wordt vastgelegd wat de leerling gaat doen op de stageplek en op welke manier er teruggekeken gaat worden.

Financiën

Van het beschikbare bedrag ⁴ gaat de helft naar de gemeenten met VO-scholen (225), waarbij het aantal VO-leerlingen als verdeelsleutel wordt gehanteerd. De andere helft wordt verdeeld over alle 443 gemeenten, waarbij het aantal inwoners per gemeente als verdeelsleutel wordt gehanteerd. Deze sleutel brengt tot uitdrukking dat alle gemeenten een taak hebben bij het vrijwilligerswerk (waaronder de MaS), maar dat een VO-school binnen de gemeentegrenzen extra uitgaven met zich meebrengt. Doordat een deel van de middelen naar de gemeenten met VO-scholen gaat, is de relatie met de maatschappelijke stage en vrijwilligers goed gewaarborgd. Tegelijkertijd krijgen bij deze verdeling ook kleinere gemeenten zonder VO-scholen een aandeel, omdat van hen een extra inspanning wordt gevraagd bij werving en behoud van vrijwilligers en de plaatsing van stagiairs bij vrijwilligersorganisaties. Voorts wonen in deze gemeenten scholieren die in de eigen woonplaats een maatschappelijke stage willen lopen. Naar verwachting kan – waar gemeenten dit nodig vinden – het rendement van de relatief geringe middelen voor kleinere gemeenten worden vergroot via regionale samenwerkingsverbanden of inkoop bij een grotere buurgemeente.

Op grond van het aantal leerlingen dat ingeschreven staat bij de hoofdvestiging van de VO-school, ontvangt de gemeente waar deze hoofdvestiging staat een bedrag waarmee de makelaarsfunctie kan worden versterkt. Deze middelen dienen ten goede te komen aan alle leerlingen die ingeschreven staan bij de hoofdvestiging (dus ook de leerlingen die onderwijs volgen op een vestiging van de school buiten de gemeente).

Het totale bedrag loopt op volgens de volgende reeks: € 5 miljoen in 2008, € 15 miljoen in 2009, € 20 miljoen in 2010 en vanaf 2011 is er sprake van € 30 miljoen. Dat wil zeggen exclusief een bedrag van maximaal € 800.000 (verdeeld over de gehele periode 2008 – 2011) Dit bedrag zal via OCW/VWS ingezet worden voor ondersteuningstaken.

	2008	2009	2010	2011
1^e tranche	5	5	5	5
2e tranche*		10	10	10
3e tranche*			5	5
4e tranche*				10
Totaal	5	15	20	30

* Deze bedragen zijn indicatief, zie pagina 1.

Wijze waarop de middelen aan gemeenten zullen worden uitgekeerd

Voor de bekostiging zal gebruik worden gemaakt van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. In de eerste aanloopjaren kunnen gemeenten de middelen inzetten voor de ontwikkeling van hun nieuwe taak. Bekostiging via de algemene uitkering past bij de aard van de taakuitbreiding. Een doelmatige uitvoering is gebaat bij een maximale eigen ruimte om te kunnen inspelen op de lokale situatie. Om het maatschappelijk karakter van de stages te bevorderen zal in overleg met de VNG een verzameling voorbeeldstages worden ontwikkeld. De gewenste verdeling is eenvoudig in het verdeelmodel voor het gemeentefonds in te passen.

De gemeenten verantwoorden zich voor de besteding van de middelen aan de Gemeenteraad. Het rijk zal de ontwikkeling van het aantal maatschappelijke stageplaatsen volgen en daarvoor ook aansluiten bij de monitoring zoals beschreven in het Plan van aanpak maatschappelijke stages “Samen leven kun je leren”.

⁴ Minus een bedrag van € 800.000,- voor landelijke ondersteuning.